

Pracovná skupina pre olejninu, proteínové plodiny a obilniny, 6. novembra 2020

Zhrnutie správy zo zasadnutia:

Pracovná skupina pre olejninu a proteínové plodiny:

Predseda Pedro Gallardo (ES, ASAJA) a Stephan Arens (DE, UFOP).

Situácia na trhu

Celosvetová produkcia olejnin rastie, v roku 2021 sa predpokladá rekordná úroveň - nárast o 5% oproti minulému roku a o 30% viac než pred 10 rokmi, a to najmä vďaka rastúcej produkcii v Severnej/Južnej Amerike a v Ázii. Dominuje produkcia sóje, globálna produkcia repky sa zvýšila o 1 mil. ton, hlavnými producentmi sú Kanada a EÚ. Pri slnečnici sa znížila celosvetová produkcia o 6% na 51 mil. ton. Cena sóje rastie najmä vďaka dopytu z Číny. Ceny repky sú relatívne stabilne vysoké, najlacnejším producentom je Ukrajina. Celková produkčná plocha olejnin v EÚ zostáva v roku 2021 podľa Komisie 10,6 mil. ha, produkcia v 2020/2021 sa očakáva 27,3 mil. ton.

Ceny rastlinných olejov (na všetky použitia) sa od roku 2000 viac než zdvojnásobili, najviac zastúpenými zostávajú palmový a sójový olej, nasledujú repkový a slnečnicový.

Sektor biopalív ovplyvňuje dopyt - rastie celosvetová produkcia biopalív a tým aj dopyt po surovinách (nárast o 11% oproti roku 2018). Mení sa však zastúpenie jednotlivých surovín - palmový olej 39% (+4%), sójový 25% (-2%). V produkcii biopalív sú suroviny najdôležitejším faktorom, v EÚ je repkový olej najdôležitejšou surovinou, postupne však stráca dôležitosť. V IT, ES a NL je palmový olej najdovážanejšou surovinou na výrobu biopalív, v DE a FR repkový. Najviac palmového oleja sa dováža z Indonézie (51%) a Malajzie (23%).

Podľa PL je nutné reagovať na vysoký dovoz palmového oleja, na úrovni EÚ chýba konzistentný prístup - na jednej strane sa rokuje o Európskej zelenej dohode a súčasne EÚ navyšuje dovoz palmového oleja z tretích krajín, ktoré neplnia klimatické kritériá. Aj podľa predsedajúceho je nutné primárne podporiť EÚ produkciu olejnin, až potom importovať produkty z tretích krajín.

Okrúhly stôl o stave zimného výsevu

RO reprezentantka informovala o veľkých dopadoch sucha v roku 2019, najviac boli zasiahnuté oziminy a jarné plodiny, produkcia klesla o 30%. Sú dôležitým producentom slnečnice, repky a sóje (na tú majú VCS podporu).

V DE jesenný výsev bez problémov, v DK výsev na vlnnejšej úrovni a v SE veľmi dobré výnosy, akurát kvôli zákazu neonikotínoidov pestujú iba ozimnú repku.

V PL výsev na ploche o 10% väčšej ako minulý rok, končí im vyjednaná trojročná výnimka na použitie neonikotínoidov a nový minister poľnohospodárstva toto nepodporuje. Začali aj s pestovaním sóje na juhu krajiny, ale kvôli zákazu PPPs sa trend zastavil.

V UK zníženie repky ozimnej o 33%, vo FR problémy s klimatickými podmienkami a zákazom PPPs, CZ reprezentant informoval o poklese plôch olejnin v budúcej sezóne, tiež kvôli zákazu PPPs.

V BE problém so suchou pôdou, čo spôsobilo problémy oneskorenia výsevu, tiež došlo k poklesu výsevných plôch o 15 - 20% oproti vlaňajšku. Keďže majú výnimku na použité neonikotínoidov na cukrovú repu, platia striktné pravidlá pestovania ostatných plodín, ktoré nesmú byť atraktívne pre

opeľovače. Pokiaľ je takto pestovaná cukrová repa ošetrovaná neonikotínoidmi, zo striedania plodín musí byť repka vyradená.

Aktuálny stav SPP 2020+, podpora rozvoja proteínových plodín

Zástupca FR informoval o prijatí stanoviska Rady a Parlamentu k SPP 2020+ a o začatí trialógu. Obe inštitúcie zdôrazňujú podporu produkcie proteínových plodín. Parlament k správe k Strategickým plánom navrhuje, aby SPP presadzovala používanie biopalív získavaných z vedľajších produktov olejnatých semien z bielkovinových plodín s cieľom získať nezávislosť od dovozu rastlinných bielkovín do EÚ. Ďalej spomenul pozmeňovací návrh 240 týkajúci sa intervencie členských štátov, ktoré pomáhajú podporovaným odvetviam a pozmeňovací návrh 252 požadujúci doplnenie odvetvia proteínových plodín do oblasti pôsobnosti nariadenia o CMO (č. 1308/2013). V rámci pozmeňovacieho návrhu 121 Parlament navrhuje nový článok týkajúci sa cieľov v odvetví strukovín, pričom opatrenie financované v rámci tohto odvetvia sú podľa Parlamentu v súlade so záväzkami a právnymi predpismi EÚ v oblasti klímy a životného prostredia, nevyvolávajú priamu alebo nepriamu zmenu vo využití pôdy a majú skutočne pozitívny dopad na celosvetové emisie skleníkových plynov.

Rada vo svojom stanovisku požaduje, aby sa na dobrovoľné podpory viazané na produkciu vyčlenilo max. 13% (+2% na podporu proteínových plodín). Platby by mali byť umožnené iba odvetviam, ktoré sú dôležité z hospodárskych, sociálnych alebo environmentálnych dôvodov: obilniny, olejnaté semená, proteínové plodiny, strukoviny, atď.

Rôzne

Predseda informoval o rozhodnutí FR rozšíriť zoznam techník získavania geneticky modifikovaných organizmov o techniku in vitro. Rozhodnutie bude mať dopad na odrodu repky pestovanej vo FR. Komisia zatiaľ nezverejnila svoju reakciu. Sekretariát pripravuje stanovisko, v ktorom odmietne prístup FR vlády. To podporili aj SE, DE, UK, PL aj RO.

Pracovná skupina pre obilniny:

Predseda Hervé Isambert (FR).

Geopolitický kontext a trh s obilninami, prezentácia Sébastiena Abisa

Sébastien Abis prezentoval činnosť klubu Déméter, ktorý každoročne vydáva publikáciu Le Déméter o stave poľnohospodárstva a potravinárskych výrobkoch a vývoji vo FR, Európe a na celom svete. Publikácia vydaná v roku 2020 združuje články autorov z najrôznejších prostredí analyzujúce témy týkajúce sa poľnohospodárstva a potravinárskych výrobkov z politických, ekonomických, geostrategických, dokonca i historických a filozofických hľadísk. Otázkou je, ako sa aktuálna sanitárna situácia prejaví v nových svetových a európskych politických projektoch. Mení sa aj význam medzinárodného obchodu – obilniny dnes predstavujú 25% objemu medzinárodného trhu s poľnohospodárskymi výrobkami. Poľnohospodárstvo a prístup k potravinám zostávajú základnou podmienkou geopolitickej stability. Poľnohospodári však tiež potrebujú slobodu, bezpečnosť a klimaticky priaznivé podmienky.

Situácia na trhu, prezentácia Guida Seedlera

Prezentácia je priložená k zápisu v českom jazyku.

Hlavné výzvy pre sektor obilnín sú vzťah medzi dopytom a ponukou, klimatické riziká, výskyt AMO,

pandémia Covid-19 a menové výkyvy.

Pšenica: hlavnými dovozcami sú Egypt a Indonézia, pridáva sa Čína, hlavnými vývozcami sú Rusko, USA a EÚ.

Kukurica: dovozcami sú EÚ, Mexiko, Japonsko a Vietnam, vývozcami USA, Brazília, Argentína a Ukrajina.

Jačmeň: dovozcami sú Saudská Arábia, Čína a Irán, vývozcami EÚ, Rusko a Austrália.

V roku 2021 sa očakáva pokles EÚ produkcie obilnín, spotreba je stabilná.

Situácia v jednotlivých štátoch:

Vo FI výsev ukončený, situácia pozitívna, v DE výsev bezproblémový, v DK tiež, akurát nižšie ceny jačmeňa.

V UK a IE priaznivejšia situácia ako pred rokom, no v UK tiež poklesol dopyt po jačmeni na výrobu sladu.

V SE zaznamenali pokles cien pšenice.

V IT čelia problémom kvôli nízkym cenám, pri kukurici sa vyskytujú problémy s toxínmi a mykotoxínmi.

V ES je situácia omnoho priaznivejšia ako v predošlých rokoch, teraz vysievajú jačmeň, plochy obilnín sa zväčšujú, plochy olejní a proteínových plodín sa zmenšujú.

Vo FR boli podmienky výsevu celkom priaznivé, mierny pokles plôch kvôli vlašajšku.

V PL zaznamenali rekordnú úrodu, situácia je stabilná, ceny dobré, výsev tiež.

Problémy majú v BE – najprv veľké sucho, potom mnoho dažďov, výsev oneskorený a doteraz nemajú zozbierané zemiaky.

V RO tiež extrémne suchý rok, výsev pokračuje aj v novembri, plocha pšenice stúpa, pri jačmeni klesá (tiež pokles dopytu po slade).

V PT bola jeseň veľmi daždivá, ešte sa nevie, či bol výsev negatívne postihnutý.

V CZ ešte práce na poliach pokračujú, majú mierny časový sklz, problémom sú nízke ceny a málo odbytísk.

Aktuálny stav SPP 2020+

Bod prezentoval Nicolas Ferenczi (FR). Okrem už spomenutých bodov informoval, že Parlament podporil zastropovanie podľa pôvodného návrhu Komisie z roku 2018, t. j. zavedenie progresívnej degresivity priamych platieb: o 25% pre čiastky medzi 60 000 – 75 000 EUR, zníženie o 50% pre 75 000 – 90 000 EUR a zníženie o 75% pre 90 000 – 100 000 EUR, plné zastropovanie nad 100 000 EUR. Podporil aj dobrovoľný odpočet 50% nákladov na zamestnancov. Rada podporila dobrovoľné zastropovanie iba BISS platieb a dobrovoľné znižovanie priamych platieb od 60 000 EUR aj možnosť dobrovoľného odpočtu nákladov na zamestnancov. Rokovania trialógu k SPP sa začnú 10. 11. 2020.

Rôzne

Informácie o antidumpingových opatreniach týkajúcich sa dusičnanu amónneho z Ruska rozošle sekretariát emailom.

Ďalej sekretariát informoval o seminári DG SANTE o mykotoxínoch dňa 22. 11. 2020. Informácie tiež emailom.